

N:o 54, i anledning af Riksdagens år 1868 församlade Revisorerers berättelse om verkställd granskning af de under Kongl. Kommerskollegii förvaltning ställda fonder och medel;

N:o 55, i anledning af väckt motion angående gästgifveri-, håll-, reserv- och postskjutsens skiljande från jordbruket m. m.; och

N:o 56, i anledning af väckt motion om förändrad reglering af tjenstemäns aflöning m. m.

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 20, i anledning af väckta motioner åsyftande ändringar i gällande föreskrifter angående rösträtten i kommunala angelägenheter; och

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 5 (i samlingen N:o 32) angående Herr C. J. Svenséns motion N:o 255 om teatercensurens afskaffande.

Sammanträdet afslutades kl. $\frac{3}{4}$ 7 e. m.

In fidem
H. Husberg.

Onsdagen den 7 April.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Protokollet för den 31 Mars upplästes och godkändes.

§ 2.

Herr Talmannen föredrog Fullmäktiges i Riksgälds-kontoret skrifvelse med anmälan, att en bland Fullmäktige, Öfversten Carl Thure af Wirsén, med döden afgått; och i sammanhang dermed:

det af Herr vice Talmannen Mannerskantz väckta förslag, att nytt val måtte af Kammarerna anställas för återbesättande af det lediga rum, som sålunda yppats bland Riksgälds-kontorets Fullmäktige.

Härefter framställde Herr Talmannen proposition och biföll Kammarerna, att, enligt Herr vice Talmannen Mannerskantz' förslag, nytt val i nu omförmälda hänseende skulle anställas.

I fråga åter om sättet för detta vals anställande antingen genom samma valmän som sednast utsågo Fullmäktige i Riksgälds-kontoret eller

genom andra, särskildt för detta tillfälle utsedde valmän, uppstod följande öfverläggning:

Herr vice Talmannen Mannersskantz: Efter det beslut Kammaren fattat, att nytt val af Fullmäktig i Riksgälds-kontoret i den bortgångnes ställe må företagas, får jag föreslå, att detta val måtte anställas af Kammarens förutvarande elektor, och att desse tillika måtte få i uppdrag att, om valet skulle falla på någon af de nuvarande suppleanterna, äfven välja en ny suppleant i dennes ställe.

Herr Hedlund: För min del anser jag ur flera synpunkter formenligare och riktigare, att nytt val af elektor anställles. Jag tror, att grundlagen icke blott berättigar dertill, utan, om den skall anses uttala sig för det ena eller andra, gifver snarare stöd åt deras mening, som påyrka anställandet af nytt val. Emellertid antager jag, att det i denna fråga står Kammaren öppet att besluta, huruvida nytt elektorsval bör företagas eller ej, och om jag ställer mig på denna ståndpunkt, kommer jag att yrka anställandet af ett nytt val. Det är nemligen ganska naturligt, att detta yrkande skall utgå från dem, som varit missnöjde med de föregående elektorernas förfarande. Jag hör till deras antal och ber härvid få anmärka — något som jag ej uttryckt, då frågan här förra gången förevar, emedan jag ej ville deltaga i denna diskussion — att jag hvarken klandrat valet af Banko- och Riksgälds-fullmäktige med flera eller deremot afgifvit någon reservation, ty till en sådan oformlighet skulle jag under inga förhållanden kunnat göra mig skyldig. Men jag har velat erinra, att jag icke kunnat gilla i principen det förfarande från elektorernas sida, att de vid ett föregående enskildt sammanträde beslutat att rösta för en majoritetslista. Just emedan jag befarar, att elektorerna ännu kunna anses vara bundne vid detta förut afgifna löfte, anser jag att nytt elektorsval bör anställas. Skulle detta icke vara förhållandet, skall jag måhända icke insistera på denna min mening. Om en krets af valmän sammanträder och, innan man diskuterat frågan om hvilka som böra väljas, öfverenskommer, att minoriteten skall rätta sig efter majoriteten, så är det klart, att den enskilde valmannens sjelfständighet dermed är rubbad, för så vidt icke de 24 valmännen äro fullt enige om ett så stort antal personer som det här gäller att välja. En sådan enighet lärer väl ej kunna anses möjlig, och derföre är detta förfaringssätt oriktigt. Jag vill icke ingå i pröfning af de omständigheter, som vid denna besynnerliga procedur förekommit, men jag upprepar, att i fall dessa elektor fortfarande äro bundne vid detta olyckliga förhållande, jag påyrkar anställande utaf nytt val af elektor.

Herr Ola Jönsson: Jag har hvarken varit missnöjd med eller klandrat de gamla elektorernas val, och något sådant är således icke motivet för mitt uppträdande nu, utan har jag begärt ordet för att tillkännagifva, det jag tror, att grundlagen bjuder, att, sedan Kammaren beslutat att ny Fullmäktig skall utses, äfven nytt val af elektor skall af Kammaren anställas. Riksdagsordningens 71 § säger nemligen: "Hvarje lagtima Riksdag skall genom fyratioåtta valmän, af hvilka hvardera Kammaren

inom sig utser tjugufyra, välja Fullmäktige att, jemlikt särskilda reglementen, Riksbankens och Riksgälds-kontorets medel och tillhörigheter förvalta. Dessa Fullmäktige skola i hvaradera verket vara sju.“

Nu hafva dessa elektorerna verkställt detta val, de hafva valt sju Fullmäktige i Riksgälds-kontoret, och jag tror på den grund, att deras funktion såsom valmän dermed är afslutad. Vill man öfverlemna åt de gamla elektorerna att äfven utse den nye Fullmäktigen, så blir detta ett fullkomligt nytt val; desse elektorerna måste då af Kammaren, i grundlagsenlig ordning, med slutna sedlar omväljas, och valet kan ej ske med acklamation, ty 48 § Riksdags-ordningen bjuder, att alla val skola ske *med slutna sedlar*. Då vi således icke kunna, med stöd af grundlagen, med acklamation öfverlemna åt de förra elektorerna äfven det nu ifrågakomna valet, lär vi väl icke något annat kunna åt saken göras än att anställa nytt elektorsval; hvilket äfven jag, i likhet med den nästföregående talaren, påyrkar.

Herr Carl Ifvarsson: I motsats mot den föregående talaren tror jag, att icke grundlagen lägger det minsta hinder i vägen för att de förutvarande elektorerna förrätta det ifrågavarande valet. Tvärtom anser jag, att grundlagen snarare anvisar, att samma elektorerna böra bibehållas. 71 § Riksdagsordningen, som blifvit här åberopad, säger visserligen, att Riksdagen skall genom 48 valmän utse dessa Fullmäktige, men den säger icke, att valmännens förrättning skall stadna dervid, att de en gång utsett det i nyssnämnda § föreskrifna antal Fullmäktige. Det är nemligen klart, att då ett sådant bestämt antal finnes föreskrifvet, det tillhör dessa valmän att se till, det detta antal blir fullt. Nu har dödsfall inträffat, innan den valde inträdd i sin befattning, och han kunde således hafva afsagt sig densamma; kan man då tänka sig, att Riksdagen skulle utse nya valmän, för att komplettera det val, som de förre valmännen haft sig uppdraget att se till, att det vore komplett. Jag tror, att, om man ser saken från denna synpunkt, man icke kan säga, att detta val är annat än ett kompletteringsval, som åligger de förra elektorerna att fullgöra. Skulle man dessutom antaga, att, på sätt här blifvit föreslaget, nya valmän skulle tillsättas för hvarje gång en sådan uppkommen ledig plats borde fyllas, vore ju äfven att antaga, det samma förhållande skulle ega rum inom Utskotten, i händelse missnöje med dessas tillgörande skulle uppstå. Vi veta dock, att, om ledighet der uppstår, den ingalunda så fylles, utan att detta sker genom suppleantens inträde i Utskottet och kompletterande af dessa, om så behöfves. Jag vill visserligen medgifva, att grundlagen icke innehåller någon *bestämd* föreskrift om, huru i förevarande fall förfaras bör, men jag tror likväl, att den föreskrift som finnes ligger närmast den mening, som af Herr vice Talmannen blifvit uttalad och äfvenså af Första Kammaren godkänd, nemligen att de förutvarande elektorerna böra verkställa det nu ifrågakomna valet; så mycket heldre som de, i min tanke, derigenom fullgöra den skyldighet dem i detta hänseende åligger att sörja för, att antalet Fullmäktige må blifva i enlighet med grundlagens stadgande fullständigt.

Herr Svanberg: Om de utsedde valmännen fullgjort sitt åliggande och valet försiggått, tror jag, att nytt val icke behöfde anställas, utan att den

förste af suppleanterne borde inträda i den afiidnes ställe. Nu säger man, att Herr af Wirsén icke haft tillfälle förklara sig, huruvida han vore villig åtaga sig det ifrågavarande fullmäktigskapet, och är detta, enligt mitt förmenande, fullkomligt synonymt med en afsägelse å hans sida, hvadan således jag anser det vara de förra elektorernas skyldighet att fullgöra valet.

Medan jag nu har ordet, ber jag att få yttra några ord till den värde representanten från Göteborg med anledning af hans påstående, att de elektorer, som förra gången förrättade dessa val, varit bundne af ett löfte att ovilkorligen rätta sig efter majoritetens förslag och rösta för den af densamma uppgjorda listan. Jag beklagar, dels att den budbärare, som lemnat den värde representanten dessa underrättelser, varit så litet sanningsenlig, och dels att representanten själf varit så lättrogen, att han genast till densamme satt förtroende. Hvad mig vidkommer — och jag är öfvertygad om, att förhållandet varit enahanda med de fleste af dem, som tjänstgjorde såsom väljande — kan jag försäkra, att det endast var under det vilkor, att man kom till en lista, hvilken *alla* gillade, som man beslöt sig för att följa det af Första Kammarens elektorer förut gifna exemplet att rösta *såsom en man*, men att det aldrig varit fråga om, att den enskilde valmannens egen öfvertygelse skulle på minsta sätt undertryckas.

Herr Staaff: Utan att ingå i några resonnementer om de närmare företeelserna vid detta val, hvartill, enligt mitt förmenande, denna fråga icke kan gifva någon rimlig anledning, får jag i afseende å det ärende som föreligger förklara att, sedan Kammarerna beslutat anställande af nytt elektorsval — hvilket eljest kunnat vara tvifvel underkastadt — jag anser det vara en lika gifven följd, att det står i Kammarens fria skön att förrätta valet antingen på det ena eller andra sättet, genom de gamle elektorerne eller genom nya. Att nu emellertid, för det fall Kammarerna utser nya elektorer, den dertill eger full befogenhet, tror jag vara temligen klart deraf, att det uppdrag, de gamle haft att fullgöra i detta afseende, redan är fullgjordt derigenom, att de utsett det i grundlagen föreskrifna antalet af 7 Fullmäktige i Riksgälds-kontoret. Vore det gifvet att samma valmän nu skulle välja ytterligare en, så skulle det ju komma att inträffa, att valmännen valt på 8 i stället för 7 Fullmäktige. Derföre anser jag, att det förra valet icke medför berättigande för dem att förrätta äfven det nu ifrågavarande, ty sedan det förra valet försiggått och protokoll deröfver blifvit till Kammarerna ingifvet samt der uppläst och godkändt, äfvensom på grund deraf fullmagter utdelats, så måste följa, såsom nämnt är, att de förra valmännens uppdrag är fullgjordt och att Kammarerna följaktligen har rätt att utse nya elektorer för det nya valet; och yrkar jag således, att nytt elektorsval måtte anställas.

Herr Vougth: Jag är hufvudsakligen förekommen af Herr Staaff och ber derföre att få med honom instämma. Jag tror, att de förra elektorernas uppdrag måste anses redan vara afslutadt, och att således nya elektorer böra utses. Jag hemtar särskild anledning till denna förutsättning deraf, att en af de förra elektorerne ingått som ordinarie ledamot och en som suppleant bland Riksgälds-kontorets Fullmäktige, och jag hemställer, om det icke bör anses oformligt att dessa personer deltaga i valet af sin

nya kamrat. Detta tror jag nemligen icke vara grundlagens mening, och utgör det alltså för mig ett ytterligare skäl till dem, Herr Staaff redan anført, att förena mig i hans yrkande om anställande af nytt elektorval.

Herr Ola Jönsson: Jag skulle icke haft något emot, att de förra elektorerne utsåge äfven den nya Fullmäktigen, men sedan diskussion nu uppstått om, huruvida det vore med grundlagens anda förenligt att nytt elektorval anställes, så måste jag hålla på den mening jag förut tillkännagifvit, att grundlagen, i min tanke, tyckes gifva mera stöd åt det påståendet att nytt val bör anställas, än åt motsatsen. Ty man kan icke, enligt mitt förmenande, tolka föreskriften i 71 § Riksdags-ordningen (som jag förut uppläst), att de 48 valmännen skola utse 7 Fullmäktige, annorlunda än att, när dessa valmän utsett de nämnda 7 Fullmäktige, deras befattning är helt och hållet afslutad.

Jag kommer härvid att tänka på 35 § Riksdags-ordningen, så lydande: "Hvardera Kammaren eger utse och förordna sin sekreterare. Den betjening som hvardera Kammaren i öfrigt för sig under riksdagen anser nödig, tillsättes af Talmannen och några af Kammaren dertill utsedde ledamöter, efter samråd med sekreteraren." Här är stadgandet alldeles tydligt att, om under riksdagens lopp någon ledighet i den omnämnda betjeningen uppstår, denna fyllas af Talmannen i förening med de en gång för hela riksdagen utsedde elektorerne. Men i fråga om val af Fullmäktige i Banken och Riksgälds-kontoret är, såsom förut blifvit ådagalagdt, ingenting annat i förevarande fall stadgadt än hvad som i 71 § Riksdagsordningen föreskrifves; och detta kan möjligen gifva anledning till den förmodan, att den nye Fullmäktigen nu borde utväljas af de gamle elektorerne.

Ser man derjemte, huru vid riksdagsmannanval tillgår, torde man äfven deraf kunna hemta stöd för den af mig uttalade åsigten. Om nemligen en person blifvit utsedd till riksdagsman, men genom afsägelse eller af annan orsak afgår, så måste nytt val efter honom anställas. Har nu det förra valet skett genom elektorer, så få desamma icke förrätta det nya valet, utan måste för det ifrågavarande ändamålet nytt elektorval anställas.

På grund af hvad jag sålunda anført, anser jag mig böra vidhålla mitt förra yrkande, att Kammaren må besluta, det nytt val af elektorer skall af Kammaren företagas.

Herr Lindström: Om de förra elektorerne väl eller illa fullgjort sitt åliggande är en sak, som icke hör hit, och jag har icke heller kunnat finna, att den förste talaren, som väckt förslaget att utse nya elektorer, använt ett sådant motiv för sin framställning. När nu emellertid tvist derom uppstått, huruvida nytt elektorval bör anställas eller ej, lär man väl icke kunna anföra något grundlagsbud, som lemna något synnerligt stöd åt den ena eller andra meningen. Grundlagsstiftaren synes mig nemligen antingen icke hafva förutsett ett dylikt fall eller också, om han så gjort, velat öfverlemna åt vederbörande Kammare att derom vid hvarje särskildt tillfälle själf fatta beslut. Nu kan man visserligen anföra ett och annat skäl för anställandet af nytt val, och jag vill ingalunda underkänna de skäl, som i denna riktning blifvit af föregående talare angifna, men jag ser hela denna

fråga från en annan sida än dessa talare och hemtar deraf ett skäl för yrkandet å min sida om nytt vals anställande.

Hvarje val af förtroendemän Kammaren för ett eller annat ändamål anställer, måste naturligtvis anses utgöra ett uttryck af Kammarens förtroende för de valde, och alltså måste man antaga, att *när* denna Kammare utsåg elektorer för att utse Fullmäktige i Riksbanken och Riksgälds-kontoret, utgjordes dessa elektorer af dem, för hvilka Kammaren i detta hänseende då hyste det största förtroendet. Men detta var *på den tiden*; åsigterna kunna sedermera hafva förändrats; man kan ju antaga att dessa förtroendemän numera icke ega samma förtroende som för några veckor sedan. Skall derföre elektoreernas val af Fullmäktige nu utgöra ett sannt uttryck af den allmänna meningen och det allmänna förtroendet, så bör i första rummet valet af elektorer vara det. Att de elektorer, som hittills tjenstgjort, icke numera ega detta förtroende till fullo har blifvit påstådt, men kan först genom nytt vals anställande bevisas. Redan den votering, som nu snart kommer att ega rum, skall ådagalägga hvilken mening Kammaren hyser i fråga härom, och jag kommer derföre att påyrka sådan votering, nöjd med hvilken utgång som helst densamma kommer att få.

Herr Bergström: Äfven jag hyser den åsigten, att nya elektorer för anställande af ifrågavarande val böra utses. Det starkaste argumentet derför har Herr Lindström redan anfört. I likhet med honom håller jag före, att från det de förra valen anställdes redan förflutit så pass lång tid, att man med allt fog kan antaga, att Kammarens majoritet sedan dess, åtminstone hvad angår frågan, hvilka af Kammarens ledamöter böra vara elektorer, undergått betydlig förändring. På detta och öfriga skäl, som af föregående talare blifvit anförda till stöd för yrkandet att nya elektorer måtte utses, biträder jag detta yrkande.

Herr vice Talmannen Mannerskant: Om grundlagens föreskrift i förevarande hänseende varit fullt bestämd, hade hvarken den nyss afgjorda frågan kunnat uppstå, huruvida nytt val borde anställas för tillsättande af en Fullmäktig i den uppkomna ledigheten eller denna borde fyllas genom förste suppleantens inträde, och ej heller hade frågan om sättet för det nya valets utförande, antingen genom nya elektorer eller genom de redan utsedde, nu behöft underställas Kamrarnes pröfning. Båda dessa frågor voro emellertid föremål för Talmanskonferensens behandling, och var konferensen äfven i den sednare frågan enhälligt ense derom, att det vore lämpligast, att samma elektorer, som tjenstgjort vid det förra fullmäktigs-valet, finge i uppdrag att äfven anställa det nya valet. Man ansåg likväl, att det icke var så angeläget att i detta fall till Kamrarne framställa konferensens mening, då det kunde vara temligen likgiltigt, om inom hvardera Kammaren olika beslut fattades och i den ena de gamla elektoreerna bibehölls, men i den andra nya elektorer till omvalets förrättande utsåges. Vidkommande grundlagens bud i detta hänseende tror jag för min enskilda del, att det både riktigast och lämpligast bör tolkas derhän, att samme valmän, som först blifvit utsedde, också böra verkställa det nu ifrågavarande valet, ty 71 § Riksdagsordningen talar icke om mer än ett sådant val af elektorer och tyckes dermed gifva dessa i uppdrag att icke blott

förrätta första valet utan äfven, om så behöfves, alla följande. Jag får äfven säga, med erkännande af att Kammaren eger rätt att i detta afseende efter behag besluta sig för det ena eller andra förfaringsättet, att jag just på grund af det skäl som den siste värde talaren anført för anställande af nytt elektorval, anser så mycket mera lämpligt, att denna Kammare nu bibehåller de valmän, som den en gång utsett. Ty detta skäl, att Kammaren skulle få tillfälle visa om den bytt om mening, sedan förra valet hölls, talar för alldeles motsatsen af det slut hvartill den värde talaren kommit, emedan det, enligt mitt förmenande, icke kan vara riktigt, att Kammaren tid efter annan anställer pröfning, huruvida dess majoritet väger öfver åt det ena eller andra hållet, utan måste man, i min tanke, anse, att det förtroende, Kammaren en gång lemnat vissa af sina ledamöter, bör ega mera varaktigt bestånd än att straxt efter kunna återtagas. Ett motsatt förfarande kan gifva anledning till tvister om personer, hvilka alltid äro af mycket ömtålig beskaffenhet och lätt kunna gifva anledningar till brytningar inom Representationen af särdeles vådlig natur; och önskar jag derföre, äfvensom på grund af de skäl jag förut haft äran anföra, att det ifrågavarande valet af Fullmäktig i Riksgälds-kontoret måtte uppdragas åt de förutvarande elektorerne.

Herr Hedlund: Jag vill endast upplysa Herr Svanberg derom, att jag har de meddelade uppgifterna från personer fullt sanningsenliga och derjemte med så godt minne af hvad som inträffat, att *de* icke skulle kunna ena dagen granska personers handlingar med det resultat, att personerna gjort sig förtjenta af det bästa erkännande, men den andra anse samma handlingar vara för personerna disqualificerande.

Herr Key: Jag skulle icke hafva begärt ordet i denna fråga, då jag deri kan anses jäfvig, så framt icke Herr Hedlund nyss, genom att upprepa ungefär samma yttrande som härom dagen och genom att införa Kammaren tillkännagifva sitt höga missnöje med elektorerne, ännu en gång snart sagdt utmanat till svaromål. För öfrigt må jag bekänna, att det är särdeles obehagligt att yttra sig i ett sådant här, så att säga, personligt ärende, om också klandret öfver en diskussion som denna, ifall det bör drabba någon, återfaller på den som varit orsak till kontroversen. En del af detta ansvar tillkommer äfven minoriteten inom Kammaren, som ständigt bär partifria fosterländska intressen i skölden, oaktadt denna är otillräcklig för en och annan särad fåfänga bakom den, en minoritet som aldrig kan förlåta att den icke längre är majoritet.

Den omnämnde talaren slapp härom dagen temligen helskinnad ifrån affären, antingen derföre att han ansågs vara framför andra vördnadsvärd, eller ock derföre att man fått vänja sig vid att med honom vara mindre nogräknad. Hvad han då yttrade och nu i bestämdare form upprepat, att han vore missnöjd med elektorernas handlingssätt, står emellertid icke alldeles exempellöst i våra Riksdagars historia — det gör mig ondt att nödgas beröfva honom nöjet af denna tro — och derjemte har, när det förekommit, ett dylikt förfarande icke undgått sin allvarliga näpst. Vid 1862—1863 års riksdag förevar nemligen inom Borgareståndet ett ärende

af alldeles enahanda beskaffenhet. En representant förklarade sig då missbelåten med och reserverade sig emot det sätt, hvarpå elektorerna, som haft att tillsätta Utskotten, fullgjort detta sitt uppdrag, då de, enligt hans ord, "vid de viktigaste utskotts-tillsättningarne förbigått flera af Ståndets mest framstående personer och kapaciteter och insatt andra, hvilka icke kunde uppbära dessa tituler." Jag tillåter mig här — såsom prof på det sätt hvarpå denna representant inom Ståndet tillrättavisades — anföra några yttranden af personer, som då tillhörde Borgareståndet, men nu hafva plats inom denna Kammare och af hvilka icke så få just tillhöra den nyssnämnda minoriteten.

En af dessa talare anhöll att få nedlägga sin protest emot yttrandet; "hvilket, förutom att det af grundlagen icke berättigas, jemväl visar, lindrigast sagdt, total frånvaro af all parlamentarisk takt." En annan mycket inflytelserik ledamot af Borgareståndet yttrade: "Det kan icke begäras, att majoriteten inom Ståndet skall i Utskotten företrädesvis insätta minoritetens medlemmar och sålunda äfventyra, att ärendena komma att att dem afgöras och ansvaret deremot att drabba majoriteten. Så snart en majoritet med bestämda åsikter inom Ståndet finnes, måste denna vid valen göra sig gällande, och då Ståndet nu utgöres af omkring sjuttio medlemmar, men endast femtiofem platser inom Utskotten finnas, måste uteslutningarna träffa minoriteten." Vidare yttrade en representant: "Hvad är väl den hvarje riksdag återkommande striden före elektorsvalet annat än ett sätt att utröna hvar majoriteten inom Ståndet finnes? En sådan strid för utrönande af åsikter och bildande af partigrupperingar är nästan oundviklig."

Jag har citerat dessa yttranden för att visa, huru strängt ett dylikt försök, som det Herr Hedlund vågat sig inom denna Kammare, då tillbakavisades, och med Borgareståndets diskussionsprotokoll här i min hand är jag i tillfälle att stå till tjänst åt ytterligare en och annan af de härvarande f. d. medlemmarna af detta Stånd med anförande af deras yttranden vid det ifrågavarande tillfället, i fall de dertill skulle visa sig hafva lust.

Slutligen vill jag tillägga, att jag ännu en gång beklagar, att dylika saker skola inom Kammaren väckas till lif; sannerligen hafva vi icke långt angelägnare och viktigare ärenden att här behandla än att strida om och med personligheter. Detta eviga käbbel mellan majoriteten och minoriteten drabbar dock främst en minoritet, som — jag upprepar det — aldrig kan förlåta, att den vid det nya representationsskickets början var majoritet, men icke längre är det.

Herr Friherre Alströmer: Jag vet visserligen, att frågan om hvilket som i förevarande fall är det riktiga förfaringsättet; antingen bibehålla de förra elektorerna eller utse nya, är tvifvel underkastad, men då jag bortser från allt som passerat och endast betraktar frågan i och för sig, så kommer jag till det resultat, att de gamle elektorerna böra förrätta äfven det nu ifrågavarande valet. Riksdagsordningens 71 §, hvilken en föregående talare här uppläst, gifver mig dertill anledning. Der talas nemligen endast om, att Kamrarna skola utse 48 valmän för att välja 7 Fullmäktige i Riksgälds-kontoret; nu hafva dessa valmän valt 7

personer, men en af dem har icke inträdt i sin befattning, alltså är det valmännens skyldighet att se till, det en ny Fullmäktig väljes i den uppkomna ledigheten, så att alla 7 platserna må varda fyllda. Vare dock härmed huru som helst, eger jag ett ytterligare skäl för denna min åsigt om de förra elektorernas bibehållande, och det är att, då under det gamla representationssättet Utskotten tillsattes af elektorer, fullgjorde dessa elektorer denna befattning under hela riksdagen, så ofta det var fråga om att välja någon utskottsledamot.

För öfrigt vill jag, utan afseende å de omförmälda omständigheterna, till denna Kammare hemställa, huruvida det icke vore riktigast, att Kammaren i detta fall fattade samma beslut som Första Kammaren, så mycket heldre som man skulle kunna derigenom, då denna fråga nu för första gången är under Riksdagens behandling, erhålla ett viktigt och, i min tanke, äfven lämpligt prejudikat för framtiden.

Herr Lithner: Jag tillåter mig endast till Kammaren hemställa, huruvida icke utaf rent formela skäl, som jag ännu icke hört någon fullständigt framställa, det är nödvändigt anställa nytt val. Enligt den coutume, som gäller vid alla val, är ju antaget, att den lista, på hvilken ett felaktigt namn finnes upptaget, helt och hållet kasseras. Nu inträffar det, att den befintliga elektorlistan innehåller tvänne obehöriga namn, såsom tillhörande personer, hvilka äro den ena ordinarie Fullmäktig och den andra suppleant, och anser jag att i analogi dermed hela listan bör förkastas och Kammaren anställa nytt elektorval.

Öfverläggningen förklarades slutad. Herr Talmannen upptog begge de yrkanden som förekommit och framställde å dem, hvar för sig, propositioner, som besvarades med blandade ja och nej. Herr Talmannen fann svaren af ja öfvervägande för den mening, som ville det ifrågavarande valets fullgörande medelst samma valmän som sednast utsågo Fullmäktige. Men då omröstning äskades, blef nu uppsatt, justerad och anslagen följande voteringsproposition:

Den, som vill, att det val, hvilket Kammaren beslutat anställa för återbesättande af nu ledigt rum bland Fullmäktige i Riksgälds-kontoret, skall, hvad denna Kammare vidkommer, fullgöras af samma valmän, som sednast utsågo Fullmäktige i nämnda Kontor,

röstas ja;

Den det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej, har Kammaren beslutat, att för det ifrågavarande valets anställande nya valmän skola af Kammaren utses.

Den nu företagna omröstningen utföll med 76 ja mot 84 nej, och hade Kammaren följaktligen beslutat enligt nej-propositionens innehåll.

I sammanhang med detta beslut blef, på Herr Talmannens framställning, af Kammaren vidare beslutadt:

att, derest valet till Fullmäktig komme att falla på någon af Fullmäktiges nuvarande suppleanter, skulle de blifvande valmännen ega att utse annan suppleant i dennes ställe;

att för bemälda valmän skulle väljas sex suppleanter; samt slutligen att ifrågavarande valmans- och suppleantval skulle företagas vid början af det sammanträde, som nästa Lördag den 10 dennes komme att af Kammaren hållas.

§ 3.

Sedan Herr C. G. Indebetou, på derom gjord begäran, undfått entledigande från det uppdrag han af Kammaren erhållit att såsom revisor deltaga uti innevarande års granskning af Statsverkets, Riksbankens och Riksgälds-kontorets tillstånd, styrelse och förvaltning; så blef nu, enligt Kammarens derom förut fattade beslut, val af en revisor i Herr Indebetous ställe företaget och i sådant afseende med 85 röster utsedd Ledamoten af denna Kammare, Bruksegaren *Axel Walfrid Chenon*.

§ 4.

Följande nu inkomna ärenden anmälades och bordlades, nemligen:
Stats-Utskottets Utlåtanden:

N:o 57, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående Postverkets utgiftsstater för år 1870;

N:o 58, i anledning af väckt motion om anslag för fullbordande af ett sammandrag öfver riksstaterna för åren 1835—1869; och

N:o 59, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Skrifvelse med öfverlemnande af förteckningar öfver de för Statsverkets räkning utarrenderade egendomar;

Sammansatta Stats- och Särskilda Utskottets för behandling af frågan om landtförsvarets organisation Utlåtande N:o 1, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition rörande förändrad organisation af underbefäls-skolorna vid indelta arméen;

Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 10, i anledning af återremiss af Utskottets Betänkande N:o 7 angående väckt fråga om särskild beskattning af tobak;

Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 11, i anledning af Kamrarnes olika beslut i vissa delar af Utskottets Betänkande N:o 9, angående vilkoren för tillverkning af bränvin;

Särskilda Utskottets för behandling af frågan om landtförsvarets organisation Utlåtande N:o 1, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen angående landtförsvarets organisation, samt i anledning af de inom Riksdagens båda Kamrar i samma ämne väckta motioner;

Första Kammarens protokollsutdrag N:o 134, med delgifvande af Kamrarnes beslut i afseende å dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 4, i anledning af gjorda anmärkningar emot Utlåtandet N:o 1, om revision af fattigvårdsförordningen och af stadgan rörande försvarslösa och till allmänt arbete

arbete dömda personer; kommande, enligt derom nu fattadt beslut, alla endast en gång bordlagda ärenden att, i ändamål af ytterligare bordläggning, sättas främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 5.

Härefter begärdes ordet af Herr Bergström, som anförde: Jag tager mig friheten hemställa, att behandlingen af det Särskilda Utskottets Utlåtande N:o 1 måtte utsättas till Lördagen den 17 i denna månad, sedan det under tiden blifvit bordlagdt andra gången.

I anledning af Herr Bergströms anförande hemställde Herr Talmannen att, i likhet med hvad som i dylika fall förut iakttagits, bestämmandet af tiden för den slutliga handläggningen måtte få anstå till det sammanträde, då ifrågavarande ärende blefve andra gången bordlagdt.

Herr Bergström: Jag har ingenting emot att min hemställan göres hvilande, till dess bordläggning af Betänkandet sker andra gången.

Då alltså Herr Bergström icke för dagen yrkade pröfning af sitt förslag, påkallades, i anledning deraf, nu icke något Kammarens beslut.

§ 6.

Herr Talmannen tillkännagaf, att Herr *Jöns Pehrsson* anmält sig till afgifvande af motion.

Herr *Jöns Pehrsson* yttrade: Som jag ej besvärat Kammarerna med något prat under de sednaste tre veckorna, har jag i stället i dag en motion att afgifva och ber om ursäkt, att jag tager Kammarens tid i anspråk med att uppläsa densamma.

Den ifrågavarande motionen, i följd af motioner antecknad under N:o 347 och innefattande förslag till ändringar i 6:te, 9:de, 12:te och 53:dje §§ Riksdags-ordningen, blef derefter af Herr *Jöns Pehrsson* uppläst samt, på begäran, bordlagd.

§ 7.

Herr *Lars Daniel Andersson* erhöll 12 dagars ledighet från riksdagsgöromålen, räknadt från den 12 i denna månad.

§ 8.

Protokollsutdrag öfver det under § 3 här ofvan omförmälda val justerades.

Sammanträdet afslutades kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem

H. Husberg.